

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Projekt współfinansowany przez
Unię Europejską w ramach
Europejskiego Funduszu
Społecznego

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Nazwa przedmiotu			Kod ECTS
Botanika farmaceutyczna dla chemików			13.3.0676
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot			
Faculty of Biology			
Studia			
wydział	kierunek	poziom	pierwszego stopnia
Wydział Chemii	Chemia	forma	stacjonarne
		moduł	wszystkie
		specjalnościowy	wszystkie
		specjalizacja	wszystkie
Nazwisko osoby prowadzącej (osób prowadzących)			
dr hab. Hanna Margońska; dr Magdalena Oset; dr Magdalena Dudek			
Formy zajęć, sposób ich realizacji i przypisana im liczba godzin			Liczba punktów ECTS
Formy zajęć			2 Praca w kontakcie z nauczycielem: Udział w ćwiczeniach – 30 godzin Udział w konsultacje: 8 godzin Praca samodzielna studenta: Przygotowanie się do kolokwίων – 12 godzin RAZEM: 50 godzin - 2 ECTS
Sposób realizacji zajęć			
zajęcia poza pomieszczeniami dydaktycznymi UG, zajęcia w sali dydaktycznej			
Liczba godzin			
Ćw. laboratoryjne: 24 godz., Ćw. terenowe: 6 godz.			
Cykl dydaktyczny			
2020/2021 letni			
Status przedmiotu		Język wykładowy	
fakultatywny (do wyboru)		polski	
Metody dydaktyczne		Forma i sposób zaliczenia oraz podstawowe kryteria oceny lub wymagania egzaminacyjne	
- praca z preparatami poprzedzona prezentacją multimedialną; praca w grupach / dyskusja / rozwiązywanie za-dań - ćwiczenia terenowe		Sposób zaliczenia	
		Zaliczenie na ocenę	
		Formy zaliczenia	
		•ćwiczenia: zaliczenia z poszczególnych partii materiału oraz testy praktyczny z rozpoznawania surowców leczniczych; 1 kolokwium końcowe ilub 1 kolokwium praktyczne końcowe z rozpoznawania roślin leczniczych i użytkowych; obecność i czynny udział w ćwiczeniach obowiązkowe	
		Podstawowe kryteria oceny	

zaliczenie ćwiczeń laboratoryjnych:
-forma pisemna w postaci zadań z pytaniami otwartymi, weryfikujące stopień opanowania zrealizowanej partii materiału;
-test praktyczny z rozpoznawania surowców leczniczych;
zaliczenie ćwiczeń terenowych:
- kolokwium praktyczne z rozpoznawania roślin leczniczych i użytkowych
ustalenie oceny zaliczeniowej na podstawie ocen cząstkowych otrzymywanych w trakcie trwania semestru
w przypadku uzyskania liczby punktów <50% zaliczenie przedmioty na podstawie kolokwium (test i pytania otwarte) z całego materiału obejmującego ćwiczenia, forma pisemna w postaci pytań testowych, pytań otwartych, weryfikujące stopień opanowania zrealizowanego materiału

Sposób weryfikacji założonych efektów kształcenia

Sposób weryfikacji przyswojenia wiedzy:

Student poprawnie posługuje się terminologią z zakresu przedmiotu (dotyczącą tak materiałów jak i metod) oraz rozwiązuje zadania z problemami

Sposób weryfikacji umiejętności:

ocena wiedzy podczas zadań indywidualnych i zespołowych, podczas zaliczeń pisemnych i praktycznych

Sposób weryfikacji kompetencji społecznych:

Uczestniczenie w konsultacjach z prowadzącym, przygotowuje się do zaliczenia przedmiotu, oraz prezentuje informacje naukowe w pracach indywidualnych i zespołowych

Określenie przedmiotów wprowadzających wraz z wymogami wstępnymi

A. Wymagania formalne

brak

B. Wymagania wstępne

podstawowa wiedza botaniczna i chemiczna, systematyczna

Cele kształcenia

1. Wyposażenie studenta w podstawową wiedzę o substancjach biologicznie czynnych, metodach ich ekstrakcji i konserwacji, sposobów i źródeł ich pozyskiwania, postaci leków i innych substancji użytkowych (w tym kosmetycznych)
2. Wyposażenie studenta w wiedzę z zakresu: standaryzacji i nomenklatury prac farmaceutycznych, rodzajów i sposobów przygotowywania i konserwowania materiałów farmakopealnych roślinnych oraz grzybowych (w tym porostów), mieszanek użytkowych, zasad bezpieczeństwa użytkowania, odpowiedzialności ekologicznej i etycznej
3. Wykształcenie umiejętności identyfikowania materiałów farmakopealnych roślin i grzybów (w tym porostów) i opisu składników czynnych zawartych w ich tkankach i organach, zastosowania ich w lecznictwie i innych formach użytkowych (w tym kosmetycznych)
4. Wykształcenie u studentów umiejętności rozpoznawania gatunków roślin leczniczych, trujących i użytkowych na podstawie okazów świeżych i zielnikowych oraz posługiwania się kluczem do oznaczenia.
5. Przegląd wybranych przedstawicieli poszczególnych grup systematycznych roślin i grzybów z uwzględnieniem gatunków farmakopealnych i użytkowych

Treści programowe

Podstawy systematyki botanicznej (typ, gromada, klasa, rząd, rodzina, rodzaj, gatunek) i nazewnictwo binominalne (w oparciu o podstawowe założenia Międzynarodowego Kodeksu Nomenklatury Botanicznej).

Substancje biologicznie czynne roślin (np. alkaloidy, glikozydy, flawonoidy, olejki eteryczne, żywice, balsamy, saponiny, związki mineralne, antybiotyki i kwasy porostowe, cytostatyki roślinne).

Morfologia roślin naczyniowych (korzeni, pędu, łodyg, liści, kwiatów, kwiatostanów, owoców).

Taksonomiczny przegląd roślin i grzybów z uwzględnieniem gatunków o znaczeniu farmakopealnym - obejmuje znajomość najważniejszych cech wymienionych grup oraz rozpoznawanie wybranych gatunków roślin leczniczych z następujących grup systematycznych: królestwo Fungi ze szczególnym uwzględnieniem porostów; królestwo Plantae: rośliny nagozalążkowe (Pinophyta), ze szczególnym uwzględnieniem roślin okrytozalążkowych (Magnoliophyta – Magnoliopsida np.: Fagales, Rosales, Malvales, Fabales, Caryophyllales, Ranunculales, Ericales, Malpighiales, Urticales, Gentianales, Geraniales, Dipsacales, Lamiales, Apiales, Asterales, Violales; Liliopsida: Acorales, Poales, Liliales).

Rośliny i grzyby (w tym porosty) trujące, użytkowe oraz lecznicze głównie we florze polskiej, ale z uwzględnieniem organizmów z innych kontynentów i stref klimatycznych.

Wykaz literatury

A. Literatura wymagana do ostatecznego zaliczenia zajęć (zdania egzaminu):

A.1. wykorzystywana podczas zajęć Szweykowska A., Szweykowski J. 2009. Botanika. Tom 1 i 2. PWN, Warszawa. Broda B. 2002. Zarys Botaniki Farmaceutycznej. Wyd. Lekarskie PZWL, Warszawa. Broda B., Mowszowicz J., 2000. Przewodnik do oznaczania roślin leczniczych, trujących i użytkowych, Wyd. Lekarskie PZWL, Warszawa. Jędrzejko K. 1997. Zarys wiedzy o roślinach leczniczych. Śląska Akademia Medyczna. Katowice. A.2. studiowana samodzielnie przez studenta Szweykowska A., Szweykowski J. 2009. Botanika. Tom 1 i 2. PWN, Warszawa. B. Literatura uzupełniająca Farmakopea Polska IX (Tom I-II, 2011 rok), na podstawie Ph. Eur. 7 i jej suplementów Müller E., Loeffler W. 1987. Zarys Mykologii. PWRiL, Warszawa. Bystrek J. 1997. Podstawy lichenologii. Wydaw. Uniwersytetu Marii Curie-Skołodowskiej.	
Efekty kształcenia (obszarowe i kierunkowe) Efekty z obszaru nauk chemicznych UG: X1A_W01 X1A_U01 X1A_K01 X1A_K02 X1A_K05 Efekty z obszaru nauk biologicznych UG: P1A_W04, P1A_W05, P1A_W08, P1A_U09 P1A_U11, P1A_U07, P1A_K01, P1A_K07 B_W10, B_W16, B_U05, B_U08, B_U09, B_K01	Wiedza opisuje budowę roślin i grzybów oraz rozumie i opisuje biologiczne podstawy wykorzystania i działania związków biologicznie czynnych oraz fitofarmaceutyków (K_W01, K_W03) - orientuje się w rozwoju i obecnym stanie wiedzy w farmakognozji; wskazuje ich związek z naukami przyrodniczymi i medycznymi (B_W12, K_W05) - objaśnia podstawowe związki między osiągnięciami biologii i dyscyplin pokrewnych, a możliwościami ich wykorzystania w naukach farmaceutycznych (B_W17)
	Umiejętności - dokonuje syntezy danych pochodzących z różnych źródeł i wyciąga na tej podstawie właściwe wnioski (K_U01, B_U05) - uczy się samodzielnie, w sposób ukierunkowany (K_U09, B_U07) - w języku polskim pisemnie przygotowuje dobrze udokumentowane opracowania wybranych problemów biologii (K_U10, B_U08)
	Kompetencje społeczne (postawy) - podnosi swoje kompetencje zawodowe i osobiste poprzez korzystanie z informacji podawanych w różnych źródłach (K_K06) - rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie i aktualizowania wiedzy z zakresu chemii i biologii i dyscyplin pokrewnych (K_K01, B_K01) - potrafi pracować samodzielnie wykazując własną inicjatywę, samodzielność działania jak i docenia korzyści współdziałania w zespole (K_K02)
Kontakt hanna.b.margonska@biol.ug.edu.pl	